

Referanser:

Arkivsak: 17/05022-12

Statsbudsjettet 2019 – Satsingsområder og ressursbehov for Den norske kirke

Sammendrag

Kirkerådet og bispedømmerådene skal i desember 2017 melde inn behov for satsinger og ressursbehov på statsbudsjettet for 2019. Hensikten med dette dokumentet er å peke på viktige utviklingstrekk i rettssubjektet Den norske kirke som har betydning for behovet for tilskudd fremover.

Hovedområdene for prioriteringer av ressursbehov i 2019-budsjettet må sees i sammenheng med den gjennomførte virksomhetsoverdragelsen og tildelingene i statsbudsjettet for 2017 og 2018, og ta sikte på at rettssubjektet Den norske kirke får justert og balansert driftsutgifter/kapital for å fylle de forventninger som stilles for å være Norges folkekirke ihht Grunnlovens § 16.

Kirkerådet mener det er nødvendig med en økning i budsjetttrammene for 2019 for å møte utfordringene som er knyttet til kirkens virke:

1. Driftstilskuddet fra staten videreføres på dagens nivå, tillagt pris- og lønnsvekst.
2. Styrking av prestedtjenesten.
3. Rekrutteringstiltak til kirkelige stillinger.
4. Midler til gjennomføring av valg.
5. Dekning av solvenspremie til SPK.
6. Egenkapitalen styrkes ytterligere.

En svært viktig driftsforutsetning er at tilskuddet til rettssubjektet Den norske kirke videreføres i 2019 på 2018-nivå, tillagt pris- og lønnsvekst. Den ordinære driftsbevilgningen blir ikke behandlet særskilt i dette dokumentet, men forutsettes videreført.

Når det foreslås prioriteringer på statsbudsjettet for 2019, er dette gjort på bakgrunn av tidligere forslag fra Kirkerådet og bispedømmerådene, bevilgninger som er gitt i løpet av de senere årene, samt behov som følge av virksomhetsoverdragelsen.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar prioritering av satsingsområder og økt ressursbehov for statsbudsjettet 2019 i følgende rekkefølge:

Kap. 340 post 70 Tilskuddsmidler

1. Pris- og lønnsvekst av driftstilskuddet fra 2018 kompenseres med 2,6 prosent (eller deflatoren for 2019)	55 mill kr
2. Styrking av prestedtjenesten	30 mill kr
3. Rekruttering til kirkelige stillinger styrkes	10 mill kr
4. Midler til gjennomføring av valg (fratrasket eventuelle tilskudd til valg i 2018)	85 mill kr
5. Solvenspremie til SPK for 2018	40 mill kr
6. Egenkapitalen styrkes (post 72)	40 mill kr
Totalt:	260 mill kr

Saksorientering

Fra 1. januar 2017 opphørte den statlige direkte styringen av Den norske kirke, og Den norske kirke ble et selvstendig rettssubjekt. Trygging av en landsdekkende folkekirke og nødvendig utvikling kan ikke realiseres uten tilstrekkelig økonomiske rammebetingelser. Tilskuddet til Den norske kirke gis i stor grad som et samlet tilskudd uten øremerkinger eller føringer fra staten. Det er opp til Kirkemøtet og Kirkerådet å forvalte og prioritere tilskuddet med et flerårig perspektiv.

Kirkerådet har hvert år behandlet behovet for ressurser ca 13 måneder frem, sist i sak KR 62/16 om innspill til Statsbudsjett 2018. Kirkemøtet gjorde vedtak i sak KM 07/17 i samsvar med sak KR 62/16.

Rettssubjektet Den norske kirke har bak seg 11 måneders drift. Mange utfordringer er håndtert uten at det har oppstått for store problemer. Det er gjennomført et prøveårsoppgjør sammen med ekstern revisor, som synes å bekrefte at økonomiforvaltningen i bispedømmerådene og Kirkerådet er tilfredsstillende. Prosessen er ikke helt sluttført når denne saken skrives, så nyanseringer kan komme. Både prioriteringsmekanismer og økonomiforvaltningen synes å fungere. Bispedømmerådene jobber fortsatt med varig tilpasning til tilskuddsnivået for 2017, hvor kostnadsnivået var høyere enn tilskuddet rekker. Kirkerådet har etablert et effektiviseringsutvalg med mandat innenfor det merkantile området, Utvalget vil avlegge rapport over nyttår 2018, før tiltak blir valgt og gjennomføringen starter. Dette vil trolig kunne få økonomisk effekt mot slutten av 2018. Samtidig blir det i 2018 gjennomført en gjennomgang av de andre stillingskategoriene på bispedømmekontorene og i Kirkerådet for å se på ressursbruk, organisering og effekt av ressursene. Det er litt usikkert hvor langt dette arbeidet har kommet i 2019.

Virksomheten i Den norske kirke er forankret i Grunnlovens § 16 som en landsdekkende folkekirke. Samtidig er det en indre drivkraft i trossamfunnet Den norske kirke til å fylle rollen som folkekirke i lokalsamfunn og i storsamfunn. Det er det vi ønsker å være, og oppleves som.

Kirkerådet har bedt bispedømmerådene å melde til Kirkerådet hvilke ressursbehov som foreligger i 2019. Det er i seg selv en nyttig prosess. For det første er det ikke identifisert vesentlige kostnader som påregnelig vil bli påført rettssubjektet i 2019, ut over de forholdene som er beskrevet i punktene under. For det andre mener Kirkerådet at de mer konkrete forventningene fra denne prosessen er ivaretatt gjennom beskrivelsene i punktene under, prioriteringen som er gjort, og summene som er presentert.

Ressursbehov for 2019

Det er behov for økte økonomiske rammer innenfor følgende områder:

1. Pris- og lønnsvekst av driftstilskuddet fra 2018 kompenseres

Det er av stor betydning å sikre tildelingen til driften, justert med pris- og lønnsvekst. Pris og lønnsvekst for 2018 med en deflator på 2,6%, er om lag 52 mill kr. Dette ble i forslag til statsbudsjett for 2018 ikke fullt ut kompensert. Beregning av størrelsen på driftstilskuddet for 2019 bør ta utgangspunkt i det som blir/er Stortingets vedtak for 2018, tillagt pris- og lønnsvekst.

Manglende kompensasjon for pris- og lønnsvekst vil gi umiddelbart behov for å nedbemanne for å få økonomien i balanse. Dette skaper en uro for alle ansatte. Derfor er ringvirkningene av manglende pris- og lønnsvekst omfattende i hele virksomheten.

Kompensasjon for pris og lønnsvekst i 2019 med utgangspunkt i forslag til statsbudsjettet i 2018 utgjør om lag kr 55 mill. Forutsetningen for dette er en deflator på 2,6%. Skulle deflatoren endres for 2019, er det denne deflatoren vi ønsker at blir benyttet.

Kirkerådet ber om kompensasjon for pris og lønnsvekst i 2019 med ca 55 mill kr

2. Styrking av prestetjenesten

Det er behov for å øke antallet prestestillinger for å kunne opprettholde et godt tjenestetilbud i hele landet. Betydningen av den lokale presten i alle lokalsamfunn er stor, og nye prestestillinger vil kunne gi økt tilbud om dåp og gudstjenester, gravferd og barne- og ungdomsaktiviteter. Vi tror at 2 nye prestestillinger i hvert bispedømme vil kunne gjøre en merkbar forskjell i lokalmenighetene.

Kirkerådet ber om en styrking av prestatjenesten med 30 mill kr.

3. Rekruttering til kirkelige stillinger styrkes

For at kirken skal kunne imøtekomme samfunnets forventninger om å være kirke for folk i hele landet, trengs tilstrekkelig og kompetente medarbeidere. Bispedømmerådene er opptatt av at alle menigheter i Den norske kirke skal være betjent av prest. Alderssammensetningen av prestene gjør at det om få år vil være svært mange som går av med pensjon. Det fremmes derfor også i denne beskrivelsen av ressursbehov midler til offensiv langsiktig innsats på rekruttering. Diakoner, kateketer, kirkemusikere og prester utøver et mangfoldig og viktig arbeid i lokalsamfunn og menigheter. Det er en viktig forutsetning for at Den norske kirke fortsatt skal være Norges folkekirke. Det er satt i gang et treårig rekrutteringsprosjekt, delvis finansiert fra Kirkens Landsfond. Det er behov for å arbeide bredt; sammen med utdanningsinstitusjonene bedre søknaden til kirkefaglige utdanninger, gjøre et motivasjonsarbeid overfor prester i andre jobber, sørge for gode arbeidsplasser som er og virker attraktive – særlig for unge, skaffe større kunnskap om holdninger og verdier blant målgruppene for utdanning og jobb i kirken, osv. Til dette trengs det midler til tiltak, og ikke bare til lønn og kompetanse som vi har klart å etablere på tilgjengelige ressurser.

Kirkerådet ber om midler til styrking av rekrutteringsarbeidet med 10 mill kr.

4. Tilskudd til gjennomføring av valg

Det er nytt kirkevalg i 2019. Det har vært vanlig at KUD (Kulturdepartementet) har bevilget ekstramidler til gjennomføring av valg året før valg, altså i 2018. Dette er nødvendig for forberedelser til valget. I valgåret har det vært bevilget i overkant av 80 mill, med «fradrag» for det som har vært bevilget året før valget. Kirkerådet ber om tilsvarende bevilgning for 2019. Statsbudsjettet for 2018 er ikke vedtatt når dette skrives, og det har ved de siste valgene vært bevilget penger i revidert nasjonalbudsjett til dette formålet. Derfor ber vi om bruttobeløpet, fratrukket det som eventuelt blir bevilget til valg i 2018.

Midlene bevilget året før valg har vært benyttet til å utvikle valgmodulen i medlemsregisteret, m.m. I valgåret er det kostnader til produksjon og utsendelse av valgkort, støtte til bispedømmene og alle sokn for gjennomføring av kirkevalget. Kommunikasjon på internett og bruk av ulike medier har vært viktig for å gjøre valget kjent og informere om kandidater til valgene.

Kirkerådet ber om midler til gjennomføring av «Kirkevalg 2019» med 85 mill kr, fratrukket det som eventuelt blir bevilget til valg i 2018.

5. Pensjon og solvenspremie

Solvenspremien vil for første gang påvirke regnskapet for Den norske kirke i 2018. Den er basert på avkastning av åpningsreserven som Den norske kirke fikk med i overgangen fra 2016 til 2017. Åpningsreserven var på ca. kr 1,7 mrd. Dette er en fiktiv pensjonskapital som Dnk har plassert i det som ble vurdert å være mest optimalt utfra ønske om avkastning og risikoprofil per desember 2016. Antatt avkastningskrav er på 3 %, og solvenspremie for 2017 (som faktureres i 2018) ble i desember 2016 estimert til i underkant av kr 40 mill. Per tredje kvartal 2017 viser oppdatert estimat en solvenspremie på rett i overkant av kr 30 mill. Fasiten fastsettes av SPK medio 2018. Det er ikke i forslag til statsbudsjett for 2018 satt av midler til dette, selv om det for ett år siden ble spilt inn til KUD som behov for 2018. Dette må vi finne en løsning på. For 2019 ber vi om at solvenspremien kompenseres.

Kirkerådet ber om dekning av kostander for solvenspremie med kr 30 mill.

6. Egenkapitalen styrkes ytterligere for å håndtere risiko

Rettssubjektet Den norske kirke står overfor store økonomiske utfordringer, og stor økonomisk usikkerhet. Denne usikkerheten er en risiko som må håndteres, bl.a. gjennom å ha forsvarlig egenkapital. Kirkerådet vil sammen med eksternrevisorer i Ernst & Young følge situasjonen nøye, og fortløpende vurdere behovet for egenkapital. I 2017 ble det gitt 100 mill kr i egenkapitaltilskudd, eller 5% av «omsetningen» på over 2 mrd kr.

Dersom vi ikke får økt tilskudd til egenkapital, vil Kirkerådet måtte planlegge ytterligere nedbemanning i rettssubjektet for å bygge opp en egenkapital fra driftstilskuddene. En egenkapital på 20 prosent av omsetningen vil med dagens nivå utgjøre et behov for 400 mill kr. I forslag til statsbudsjett for 2018 er det ikke foreslått tilskudd for å styrke egenkapitalen. Etter komitemerkadene om egenkapital i Stortinget knyttet til utskillelsen fra staten i forbindelse vedtak av statsbudsjettet for 2017, vil Kirkerådet be om tilskudd til egenkapital, men på et lavere nivå enn tidligere.

Det er behov for styrking av egenkapitalen på 40 mill kr.